OSTNÍK

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 511.
Ročník 51.
Červen 2022

Ancistrocactus pinkavanus Garcia-Morales, Gonzales-Botello & Gonzales

Z naší činnosti

Na květnovou schůzku jsme slibovali povídání MUDr. Romana Staníka, který bohužel nemohl přijet. Domluvili jsme se, že tuto prezentaci představí na prosincové, Mikulášské schůzce v restauraci Oáza, dne 2. 12. 2022. Ochotně zaskočil Lumír Král, který přednesl prezentaci o malých opunciích, v minulosti souhrnně nazývané „tefráky“. Poslední rozdělení podčeledi *Opuntioideae* provedli Dickie & Wallece, kteří vycházeli z analýzy chloroplastů DNA od Stuppyho 2002 a jejich rozdělení do pěti tribů s 16 rody vypadá následovně:

Podčeleď *Opuntioideae*
Tribus: *Austrocylindropuntieae* Wallece & Dickie tribus nova
Austrocylindropuntia Backeberg, Blätt. Kakt.-Forsch. 1938(6): [3, 21] (1938)
Cumulopuntia Ritter, Kakteen in Südamerika 2: 399 (1980)
Tribus: *Pterocacteae* Doweld
Pterocactus Schumann, Monatsschr. Kakt.-Kunde 7: 6 (1897).
Tribus: *Tephrocacteae* Doweld
Tephrocactus Lemaire, Les Cactées, 88 (1868)
Maihueniopsis Spegazziní, An. Soc. Sci Argent. 99: 86 (1925) emend. Ritter
subg. *Maihueniopsis*
subg. *Puna* (Kiesling, Hickenia 1: 289 (1982) Stuppy
Tribus: *Cylindropuntieae* Doweld
Quiabentia Br. & R., The Cact. 4: 252 (1923).
Pereskiopsis Br. & R., Misc. Coll. 50: 331 (1907).
Grusonia F. Reichenbach (1896) ex Britton & Rose, Cact. 1: 215 (1919)
subg. *Grusonia*
subg. *Corynopuntia* (F. Knuth) Stuppy
subg. *Marenopuntia* (Backeberg) Stuppy
subg. *Micropuntia* (Daston) Stuppy
Cylindropuntia (Engelmann) F. Knuth in Backeberg & Knuth, Kaktus ABC, 117 (1935)
Tribus: *Opuntieae*
Miqueliopuntia Frič 1932 ex Ritter
Tunilla D. Hunt et Iliff, Cact. Syst. Init. 9: 8-12 (2000).
Brasilíopuntia (Schumann) Berger, Entwicklungslinien Kakt., 17 (1926)
Consolea Lemaire, Rev. Hort. 1862: 174 (1862)
Tacinga Britton & Rose, Cact. 1: 39 (1919).
Opuntia Miller, Gard. Dict. Abridg. ed. 4. 1754.
Nopalea Salm-Dyck, Cact. Hort. Dyck 1849: 63, 233 (1850)
New:
Punotia D. R. Hunt, Cactaceae Syst. Init. 25: 26, 2011.

Přednášející představil první tři triby: *Austrocylindropuntieae, Pterocacteae, Tephrocacteae* a vše doplnil novým popisem rodu *Punotia lagopus*, dříve uváděné jako *Tephrocactus malyanus* nebo *Austrocylindropuntia malyana*. Viděli jsme např. *Austrocylindropuntia floccosa* a její formy či podobné druhy. Následovaly druhy *Austrocylindropuntia pachypus, verschaffeltii* a další. Pěkně vytrněné byly velké trsy *Cumulopuntia boliviana,* následovala plejáda dalších druhů. Rod *Pterocactus* byl zmíněn jen krátce, neboť jsme nedávno viděli o tomto rodu celou prezentaci. Následovalo 6 druhů rodu *Tephrocactus*. Zástupci rodu *Maihueniopsis* byly zaměřeny především na Patagonské druhy. Nesmím opomenout rod *Puna* a závěr přednášky patřil už zmíněnému rodu *Punotia*. Takže dáte se také na pěstování malých opuncií ?

Na břehu Rio Uruguay - Meseta de Artigas.

Při naší návštěvě Uruguaye jsme navštívili řadu zajímavých míst. Přestože někteří tvrdí, že „v Uruguayi nic není“, opak je pravdou. Jedno z takových, i pro kaktusáře zajímavých míst, je místo nazvané Meseta de Artigas na břehu řeky Rio Uruguay. Rio Uruguay je v tomto místě již mohutný veletok. Rio Uruguay vzniká soutokem řek Rio Pelotas a Rio Canoas, které pramení na západních svazích horského hřbetu Serradel Mar v Brazílii. Řeka protéká brazilskými státy Santa Catarina a Rio Grande do Sul a tvoří hranici Brazílie s Argentinou v provinciích Misiones, Corrientes a Entre Rios. Dále tvoří hranici Argentiny s Uruguayí. Je dlouhá asi 2200 km a povodí má rozlohu 307 tis. km².

Echinopsis eyriesii JV 563 na stanovišti před Meseta de Artigas

Měl jsem tip, že zde kdosi (snad K. H. Prestlé?) našel před mnoha lety wigginsie. Z městečka Termasdel Dayman, kde jsme nocovali, jsme jeli na jih po silnici Ruta 3. Hned za Termasdel Dayman jsme podle mapy překročili hranici departementu Paysandú. Ze silnice Ruta 3 jsme odbočili asi po 25 km u městečka Chapicuy na cestu k Meseta de Artigas. Cestou jsme zastavili na dvou místech. Poprvé jsme viděli vlevo u cesty skalky a šli se k nim podívat. Našel jsem jen *Echinopsis eyriesii*, kterou jsem nafotil. Další zastávku jsme udělali asi po 1,4 km. Vlevo u cesty jsem zahlédnul bílé květy a po zastavení jsme zjistili, že se jedná o dokvétající *Echinopsis eyriesii* JV 563. Bylo jich zde poměrně hodně. Z rostlin jsme sebrali dva nedozrálé plody s nadějí, že semena dozrají. Dále jsme zde našli *Frailea* aff. *pygmaea, Passiflora* sp., *Tillandsia* sp. a nějaký citronovník. Z tohoto stanoviště jsme dojeli až k Meseta de Artigas (Parque Historico Meseta de Artigas), což je

mohutný pomník uruguayského generála a politika José Gervasio Artigase (19. 6. 1764 Montevideo - 23. 9. 1850 Ibiray v Paraguayi). V letech 1806 - 1807 bojoval proti britskému vpádu do místokrálovství Río de la Plata. V období 1811 - 1814 bojoval za osvobození Uruguaye od španělské nadvlády a mezi lety 1811 - 1812 proti portugalskému vojsku v Uruguayi. Usiloval o federativní uspořádání Argentiny s autonomní provincií Uruguay, což vyvolalo od roku 1813 trvalý konflikt s centralistickou vládou v Buenos Aires, které formálně podléhal a která se ho v roce 1814 pokusila vojensky přivést k poslušnosti. V roce 1815, po odchodu vládního vojska z Montevidea, se stal nejvyšší autoritou v zemi. V roce 1816 čelil vpádu portugalského vojska vyslaného dobýt uruguayské území. Po několika porážkách a po ztrátě Montevidea 20. ledna 1817 vedl proti Portugalcům partyzánskou válku. V roce 1819 podlehlo jeho vojsko portugalské materiální převaze. Od roku 1820 žil v exilu v Paraguayi. Artigas je v Uruguayi považován za národního hrdinu; jeho portrét je také na několika uruguayských mincích.

Frailea aff. *pygmaea* a *Passiflora* sp. (mučenka) na stanovišti před Meseta de Artigas

Rio Uruguay, vlevo na skále památník gen. Artigase, pomník gen. Artigase

Artigasův památník má celkovou výšku 37 m. Základna má pyramidální tvar, každá strana má 15 m a pyramida je postavena z kamenů vytěžených v místě. Žulový sloup na pyramidálním základu slouží jako podstavec pro bronzovou bustu generála Artigase, která je obrácena k řece. Busta je vysoká 5,50 m a je dílem sochaře Juana Azzariniho. Místo bylo zvoleno proto, že v blízkém okolí zřídil generál Artigas mezi červnem 1815 a dubnem 1818 svůj vojenský tábor. O jeho umístění nejsou přesné údaje. Proto se v okolí památníku stále provádí archeologický výzkum. V tomto místě bylo současně sídlo tzv. Federální ligy (1814 - 1820), což byla konfederace tehdejších států Cordóba, Santa Fé, Entre Ríos, Corrientes, východní provincie (většinou dnešní dptm. v Uruguayi) a města Misiones. Místo tábora opustil generál Artigas v dubnu 1818 po vpádu Portugalců. Od roku 1995 a každý rok o víkendu nejblíže 23. září se na náhorní plošině kolem památníku slaví „Setkání s patriarchou“ na památku výročí smrti gen. Artigase. Této akce se účastní tisíce lidí a jezdců na koních, kteří cestují k pomníku z celé země. Od 50-tých let 20. století se po Rio Uruguay jezdí říční regata v trase Meseta de Artigas - město Paysandú.

Pomník generála Artigase, na plošině nad řekou Uruguay, byl postaven na uruguayském území jako druhý v pořadí. Meseta de Artigas leží v departementu Paysandú. Od města Paysandú je památník vzdálen 110 km. Nejbližší město je Chapicuy a místo je přístupné ze silnice Ruta 3 v km 453. Pomník byl slavnostně odhalen 25. 8. 1899 a 7. 5. 2003 byl prohlášen národní historickou památkou.

Asi 300 m od tohoto památníku, proti proudu Rio Uruguay, jsme shora viděli skály, kam jsme se zajeli podívat. Ačkoliv zde byla většinou jen tráva a občas nějaký jehličnan byla zde tabulka, že za plotem se nalézá nějaká rostlinná rezervace. To nás zajímalo, a protože zde nebyl žádný vchod, opatrně jsme přelezli plot, ale po kratším průzkumu jsme poznali, že tady kaktusy nemohou růst. Opustili jsme proto území rezervace a sešli jsme na břeh Rio Uruguay. Z tohoto místa na břehu bylo vidět, že pod památníkem generála Artigase jsou také skály, které jsme ještě neprozkoumali. Vrátili jsme se tedy zpět k Meseta de Artigas. Z cesty jsme vlezli do nízkého lesa v domnění, že se odtud ke skalám dobře dostaneme. Byl to omyl, prodírali jsme se hustým křovím a skály nikde. Nakonec jsme se tam s obtížemi dostali, ale jak jsme později zjistili, dalo se tam pohodlně dostat i od památníku. U památníku je třeba postavit se čelem k řece a kaktusy jsme našli vpravo na terénní hraně i trochu níže. Ve vrcholových partiích skály jsme našli *Wigginsia* sp. JV 564, která čeká na určení.

Wigginsia sp. JV 564

Notocactus ottonis JV 566

zleva: majitelé restaurace Carlos a Cristina, potom V. Haník, J. Vích

Mnoho rostlin tady nebylo, zdá se, že populace díky rozšiřujícím se keřům a trávě nemá velkou šanci na přežití. Mimo wigginsií zde byla více k vidění *Echinopsis eyriesii* JV 565 a *Notocactus ottonis* JV 566. Kousek od památníku jsme našli příjemnou restauraci. Dali jsme si pivo a jednu pizzu na tři díly. Majitelé restaurace Carlos a Cristina k nám byli velmi přátelští. Brali nás za krajany. My jsme byli z Evropy, oni původem Italové. Čechy tady ještě asi nikdy neviděli. Carlos a Cristina se starali o malé muzeum a provozovali restauraci pro turisty. Na památku jsme od nich dostali reklamní prospekty a černé baseballové čepice s nápisem Club Social Atlético Chapicuy. Na oplátku jsme jim dali reklamní prospekty z Plzně. Po obědě jsme se s nimi rozloučili a jeli hledat *Wigginsia tetracantha* k městu San Javier, které

je zajímavé tím, že je zde vidět silný ruský vliv. Město bylo založeno v roce 1913 ruskou skupinou emigrantů (asi 300 rodin), členů náboženské sekty Nový Izrael, kteří pod vlivem tehdejšího duchovního vůdce Vasilije Lubkova přišli z Voroněžské oblasti v Rusku.

Carlos chystá maso na grilu,

na vstupu do města vás vítají i matrjošky

Rio Uruguay

V letech 1973 - 1984, za uruguayské vojenské diktatury byli obyvatelé města pronásledováni jako komunističtí sympatizanti. Mnoho památek na ruský původ obyvatel, včetně knih, bylo zničeno. Bylo zakázáno mluvit rodným jazykem. Pronásledování obyvatel vyvrcholilo popravou lékaře Vladimíra Roslika. V roce 1989 byla demokracie v Uruguayi obnovena a s ní bylo oživeno ruské kulturní centrum.

Jaroslav Vích

Otevírání sezóny ve Dvoře Králové n. L.

Po koronavirových zákazech se opět rozjíždějí kaktusářské akce. Už loni v září proběhlo Zavírání sezóny v Chrudimi, a letos akce začínají Otevíráním sezóny ve Dvoře Králové n. L. Bohužel se mi zdá, že na obě akce přišlo podstatně méně lidí, než předešlé roky před kovidem. Doufejme, že se situace bude zlepšovat a na kaktusářské akce bude jezdit dostatečný počet účastníků. Již v pátek odpoledne 13. 5. se začali přátelé scházet v restauraci Za vodou, kde se celá akce pořádala. Večer se tradičně udilo uzené masíčko. Starší členové si budou určitě pamatovat, jak se udilo na zahradě u pana Zdeňka France, bohužel Zdeněk nás loni opustil a sleduje celou akci z nebíčka. V sobotu 14. 5. probíhal od rána prodej rostlin, květináčků apod. Pěkný sortiment zajímavých, vzácných druhů nechyběl ani letos. Kdo přijel, určitě si přišel na své.

krásný slunečný den s pohledem na jedno prodejní místo

naši členové na Otevírání sezóny, zleva: Langer Radim, Grygar Tomáš, Dřímal Miroslav

mezinárodní skupinka kaktusářů na Otevírání sezóny ve Dvoře Králové n. L., zleva: Grzegorz Matuszewski, Grzegorz Goldmann, Lumír Král, Roman Staník, Vítězslav Langer, Ladislav Vacek

Odpoledne proběhlo hned několik zajímavých přednášek. První přednášku představil Martin Tvrdík – Ariocarpusy. Následoval Bořivoj Prokeš – s povídáním o Sokotře, další Lumír Král – představil obrázky z Bolivie a na závěr hovořil Jaroslav Srníček – výživa a ochrana kaktusů stručně (a trochu vědecky a trochu prakticky). Celá akce byla skvělá, konečně jsme si mohli povykládat s kamarády. Třeba se příště přijede na tyto kaktusářské akce podívat více přátel. Držím palce.

Zájezd na jižní Moravu

Koncem května pořádáme dlouhé roky zájezdy do sbírek známých pěstitelů, teď nám to trochu přerušil koronavirus. Po dvouleté pauze, jsme vyrazili ve dnech 27. až 29. 5. 2022 na známá místa jižní Moravy. První den jsme si vybrali sbírky, kde jsme ještě nebyli a to od Letovic po Blansko. Už brzy ráno stavíme u Rudolfa Frélicha v Prostějově, kde někteří naši členové ještě nebyli. Nebudu daleko od pravdy, když řeknu, že v dalších sbírkách nebyl snad žádný účastník zájezdu. Pokračovali jsme směr Boskovice a kousek na sever do Letovic, tam už nás čekal pan František Chládek. Nedaleko v Jasínově jsme navštívili sbírku pana Jaroslava Dvořáčka. Odpoledne vyjíždíme na jih do městečka Rajce-Jestřábí, kde má sbírku Dalibor Šops. Poslední sbírka dne, byla v Blansku u známého pěstitele Emila Vašíčka. Potom jsme se přemístili do Kurdějova, kde jsme měli zajištěno ubytování a večeři.

Rudolf Frélich

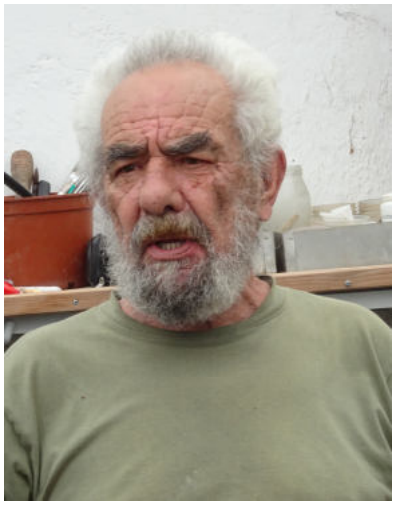

František Chládek

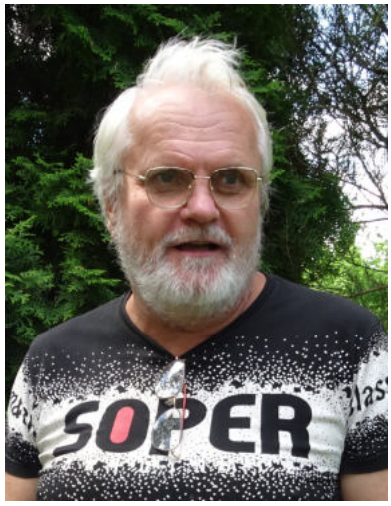

Jaroslav Dvořáček

Dalibor Šops

Emil Vašíček

Ludmila Marková

František Dufek

Petr Miškeřík

Miroslav Sochůrek

V sobotu nás čekaly známé sbírky, které jsme před kovidem navštívily. Ve Velkých Pavlovicích nás čekala paní Ludmila Marková. Následoval přesun do Hodonína za Františkem Dufkem, který se snaží sbírku rozprodat a pěstování omezit. Roky jsou prostě tady. Další sbírka na střeše garáže nás čekala v Břeclavi u pana Petra Miškeříka. Odpoledne jsme zajeli do Mikulova ke známému pěstiteli Miroslavu Sochůrkovi. Poslední návštěva byla ve sbírce Radomíra Knápka v Hustopečích. Ubytování a večeře byla na stejném místě v Kurdějově.

zleva: Stanislav Slovák, Jan Dobiáš, Jiří Zálesný, Pavel Klouda ve sbírce Rudolfa Frélicha

zleva: Bedřich Lichý, Petr Miškeřík, František Frýdl

Radomír Knápek

Jan Novák

František Flek

milá a hodná spoluorganizátorka zájezdu, které moc děkujeme za zajištění noclehů, večeří v místní restauraci a návštěvu sbírky po Ing. Jiřím Kolaříkovi - MUDr. Olga Nehybová, vpravo: společné foto

kvetoucí *Selenicereus jusbertii* ve sbírce Jaroslava Dvořáčka

Poslední den v neděli jsme navštívili skleník po zemřelém Jiřím Kolaříkovi, kde se stále nachází, spoustu jeho rostlin. Návštěvu nám umožnila jeho partnerka MUDr. Olga Nehybová, které moc děkujeme za všechno, od ubytování, večeři apod. Během dopoledne jsme se přesunuli do Otnice, kde má sbírku pan Jan Novák. Zlatým hřebem zakončení našeho zájezdu byla sbírka v Nivě u MUDr. Františka Fleka. Všichni účastníci byli natěšeni, a nebyli zklamaní, tak snad někdy příště. KL

Odešel Walter Sýkora

(12. 8. 1931 - 16. 5. 2022) - 90 let

Není snad měsíce, aby nás nezastihla smutná zpráva. Nyní je zvlášť bolestivá, neboť nás opustil náš dlouholetý člen pan Walter Sýkora z Hošťákovic, který loni oslavil 90 let. Kdy začal s pěstováním kaktusů, jsem už dávno zapomněl, ale můžeme ho vidět na fotografii z X. sjezdu kaktusářů v Ostravě v roce 1968. Když jsem se nastěhoval do Ostravy a začal znovu s pěstováním kaktusů, první cesty do ostravských sbírek, směřovaly do Hošťálkovic, kde měl Walter svůj skleník. Walter byl milý, pracovitý člověk, který se rád podělil svými pěstitelskými zkušenostmi. Pracoval ve Vítkovických železárnách, kde ze speciálních železných plátů, vyráběl pro kaktusáře skvělé roubovací nože. Také jsem je ve sbírce používal.

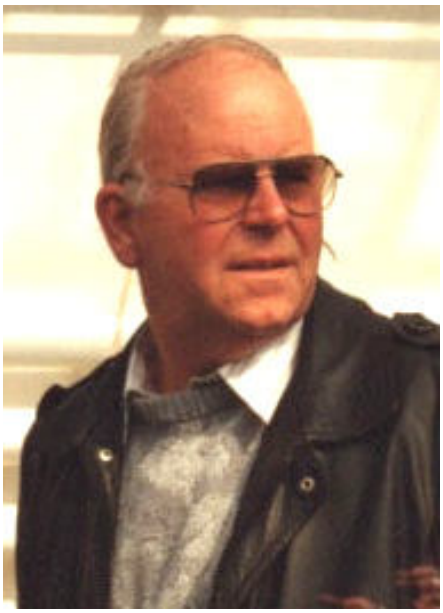

Walter Sýkora s paní Ludmilou Plešingerovou na schůzi

X. Sjezd kaktusářů v Ostravě 1968, zprava: první Sýkora, třetí Nedorost, šestý Polášek Milan

Walter Sýkora, Josef Achrer, MUDr. Vladimír Plesník na výstavě kaktusů v Ostravě 2011

prezident Společnosti Ing. Jaroslav Vích, předává ocenění Čestný člen KK Ostrava, panu Walterovi Sýkorovi za dlouholetou propagaci kaktusářství na Ostravsku, Pobeskydí 2016

Walter se pravidelně se často přišel podívat na naši výstavu kaktusů i v pokročilém věku, většinou z celou delegací hošťálkovických zahrádkářů. Na svém malém motocyklu se každoročně přijel podívat i do mého skleníku, zvláště když jel za Pavlem Válkem a projížděl kolem moji zahrady. Ostravští kaktusáři ztrácí vynikajícího pěstitele, na kterého nikdy nezapomeneme.

Čest jeho památce!

Informace

--- **5. 9. 2022** - schůzka s přednáškou
--- **3. 10. 2022** - schůzka s přednáškou
--- **7. 11. 2022** - schůzka s přednáškou
--- **pátek 2. 12. 2022** – Mikulášská schůze v restauraci Oáza.
--- 24. - 26. 6. 2022 – setkání kaktusářů **Pobeskydí 2022**
--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním obrázků a přednáškou se konají **každé první pondělí v měsíci** (mimo letních prázdnin) v 17. hodin, ve **Stanici přírodovědců v Ostravě-Porubě** (Čkalovova 1881/10, u zimního stadionu). Přijďte mezi nás.
--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: **lumir.kral@seznam.cz**

Obrázky našich členů

Ancistrocactus pinkavanus Garcia-Morales, Gonzales-Botello & Gonzales

Novinka z Mexicka *Ancistrocactus pinkavanus*, byla popsaná teprve v březnu 2014. Naleziště se nachází v nadmořské výšce okolo 700 m na několika místech, např Bolson de Cuatrocienegas, Ocampo, Cuatrocienegas, Dunas del Yeso, El Mezquite, Piedras del Lumbre, San Juan de Boquillas. Autoři popisu uvádějí, že druh bez větších problémů snáší v průběhu vegetačního klidu teploty klesající až k -12 °C. Podmínkou však je, že rostliny musí být absolutně suché. Rozmnožování semeny je méně úspěšné. Rostlina je choulostivá na pěstitelské přehmaty, pěstuje se roubovaná.

Escobaria vivipara var. *arizonica*

Rostliny *Escobaria vivipara* var. *arizonica* zaujímají velké území jihozápadu USA s různými nadmořskými výškami, proto se jedná o taxon s velkou variabilní šíří. Od nominální variety se liší především výraznějším tmavším celkovým vzhledem, robustnějším vzrůstem, ale především výrazně většími semeny. *Escobaria vivipara* var. *vivipara* také na rozdíl od var. *arizonica* roste v nižších nadmořských výškách.

Escobaria leei

Naleziště *Escobaria leei* a *Escobaria sneedii* se částečně překrývají, rostliny rostou i ve vzdálenosti cca 50 m, ale přesto nebyla zaznamenána hybridizace. Z tohoto důvodu někteří autoři hovoří o dvou samostatných druzích. Dnes *Escobaria sneedii* subsp. *leei* je velmi uniformní rostlina, u které prakticky neexistují výraznější odchylky. Zajímavým úkazem je výskyt *Escobaria sneedii* subsp. *leei* převážně na svazích směrovaných k severu (opak výskytu všech ostatních druhů rodu *Escobaria*),

Escobaria sneedii

Skupina *sneedii* zahrnuje několik taxonů, které byly dříve samostatnými druhy. Postupně byly některé převedeny do úrovně subsp. V posledních pracích byly zahrnuty pouze mezi synonyma *Esc. sneedii* např.: subsp. *sneedii*, *albicolumnaria*, *guadalupensis*, *leei*, *orcuttii*, *organensis*, *sandbergii*, *villardii*.

Adresy autorů:

Král Lumír, e-mail: lumir.kral@seznam.cz
Ing. Vích Jaroslav, e-mail: jaroslav.vich@gmail.com

OBSAH – ČERVEN 2022

Z naší činnosti	82	Odešel Walter Sýkora - 90 let	93
Na břehu Rio Uruguay - Meseta	83	Informace	95
Otevírání sezóny ve Dvoře …	88	Obrázky našich členů	95
Zájezd na jižní Moravu	89		

OSTNÍK

zpravodaj pro potřeby členů Klubu
Tisk: Grafické a Tiskové studio L+L s.r.o., Ostrava
Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, z. s., IČ 024 17 235, 747 68 Kyjovice 170, červen 2022
Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava - Poruba, tel.: 605058070.
Objednávky, distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bajera 6038/5, 708 00 O.-Poruba, mobil: 724137021

Escobaria vivipara v. *arizonica*

Escobaria leei

Escobaria sneedii